2024/2853

18.11.2024.

# DIREKTIVA (EU) 2024/2853 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

## od 23. listopada 2024.

## o odgovornosti za neispravne proizvode i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 85/374/EEZ

**(Tekst značajan za EGP)**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 114.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrta zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora ([1]),

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom ([2]),

budući da:

(1) Kako bi se unaprijedilo pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta, potrebno je osigurati da se tržišno natjecanje ne narušava te da se kretanje robe ne ometa. Direktivom Vijeća 85/374/EEZ ([3]) utvrđuju se zajednička pravila o odgovornosti za neispravne proizvode radi uklanjanja razlika među pravnim sustavima država članica koje mogu narušiti tržišno natjecanje i utjecati na kretanje robe na unutarnjem tržištu. Još većim usklađivanjem zajedničkih pravila o odgovornosti za neispravne proizvode utvrđenih u toj direktivi dodatno bi se doprinijelo postizanju tih ciljeva, a istodobno bi se povećao stupanj zaštite zdravlja ili imovine potrošača i drugih fizičkih osoba.

(2) Objektivna odgovornost gospodarskih subjekata i dalje je jedino primjereno rješenje za pravednu raspodjelu rizika svojstvenog modernoj tehnološkoj proizvodnji.

(3) Direktiva 85/374/EEZ djelotvoran je i važan instrument, ali trebalo bi je revidirati kako bi se u obzir uzele promjene koje dolaze s novim tehnologijama, uključujući umjetnu inteligenciju, novi poslovni modeli kružnog gospodarstva i novi globalni lanci opskrbe, čiji je razvoj doveo do nedosljednosti i do pravne nesigurnosti, posebno u pogledu značenja pojma „proizvod”. Iskustvo stečeno primjenom te direktive ujedno je pokazalo da oštećenici imaju poteškoće pri dobivanju naknade štete zbog ograničenja u podnošenju zahtjeva za naknadu štete i zahtjevnog postupka prikupljanja dokaza o odgovornosti, posebno s obzirom na sve veću tehničku i znanstvenu složenost. To se odnosi i na zahtjeve za naknadu štete u pogledu štete povezane s novim tehnologijama. Revizijom te direktive stoga bi se potaknulo uvođenje i primjenu takvih novih tehnologija, uključujući umjetnu inteligenciju, te istodobno osiguralo da tužitelji ostvaruju jednaku razinu zaštite bez obzira na uključenu tehnologiju te da sva poduzeća uživaju veću pravnu sigurnost i jednake uvjete.

(4) Revizija Direktive 85/374/EEZ bila bi potrebna kako bi se postigle usklađenost i dosljednost sa zakonodavstvom o sigurnosti proizvoda i nadzoru tržišta na razini Unije te na nacionalnoj razini. Osim toga, potrebno je pojasniti osnovne pojmove i koncepte kako bi se postigle usklađenost i pravna sigurnost te jednaki uvjeti na unutarnjem tržištu i uzela u obzir najnovija sudska praksa Suda Europske unije.

(5) S obzirom na opsežnu prirodu izmjena koje bi bile potrebne kako bi Direktiva 85/374/EEZ ostala djelotvorna te radi osiguranja jasnoće i pravne sigurnosti, tu direktivu trebalo bi staviti izvan snage i zamijeniti je ovom Direktivom.

([1]) SL C 140, 21.4.2023., str. 34.
([2]) Stajalište Europskog parlamenta od 12. ožujka 2024. (još nije objavljeno u Službenom listu) i odluka Vijeća od 10. listopada 2024.
([3]) Direktiva Vijeća 85/374/EEZ od 25. srpnja 1985. o približavanju zakona i drugih propisa država članica u vezi s odgovornošću za neispravne proizvode (SL L 210, 7.8.1985., str. 29.).

(6) Kako bi se osigurala sveobuhvatnost Unijina sustava odgovornosti za proizvode, objektivna odgovornost za neispravne proizvode trebala bi se primjenjivati na sve pokretnine, uključujući softver, među ostalim i kad su ugrađene u druge pokretnine ili nekretnine.

(7) Odgovornost za neispravne proizvode ne bi se trebala primjenjivati na štetu nastalu zbog nuklearnih nesreća ako je odgovornost za takvu štetu obuhvaćena međunarodnim konvencijama koje su ratificirale države članice.

(8) Kako bi se uspostavilo istinsko unutarnje tržište s visokom i ujednačenom razinom zaštite potrošača i drugih fizičkih osoba te kako bi se uzela u obzir sudska praksa Suda Europske unije, države članice ne bi smjele, s obzirom na pitanja iz područja primjene ove Direktive, zadržati ni uvoditi strože ili manje stroge odredbe od onih utvrđenih u ovoj Direktivi.

(9) U nacionalnom pravu država članica oštećenici bi mogli podnijeti zahtjev za naknadu štete na temelju ugovorne ili izvanugovorne odgovornosti koja ne obuhvaća odgovornost proizvođača za neispravnost proizvoda kako je utvrđeno ovom Direktivom. To se odnosi, na primjer, na odgovornost koja se temelji na jamstvu odnosno na subjektivnu ili objektivnu odgovornost subjekata za štetu koja je nastala zbog svojstava nekog organizma nastalog genetičkim inženjeringom. Ova Direktiva ne bi trebala utjecati na takve odredbe nacionalnog prava, kojima se, među ostalim, nastoji postići cilj djelotvorne zaštite potrošača i drugih fizičkih osoba.

(10) U određenim državama članicama oštećenici imaju pravo podnijeti zahtjev za naknadu štete prouzročene farmaceutskim proizvodima u okviru posebnog nacionalnog sustava odgovornosti, pa je već postignuta djelotvorna zaštita fizičkih osoba u farmaceutskom sektoru. Ova Direktiva ne bi trebala utjecati na pravo na podnošenje takvih zahtjeva. Nadalje, ne bi trebalo isključiti mogućnost izmjene takvih posebnih sustava odgovornosti dok god se time ne dovodi u pitanje djelotvornost sustava odgovornosti predviđenog ovom Direktivom ili njezinih ciljeva.

(11) Sustavi naknade štete izvan konteksta sustava odgovornosti, kao što su nacionalni zdravstveni sustavi, sustavi socijalne sigurnosti ili sustavi osiguranja, nisu obuhvaćeni područjem primjene ove Direktive te ih stoga ne bi trebalo isključiti. Na primjer, u nekim državama članicama na snazi su sustavi za naknadu štete za farmaceutske proizvode koji uzrokuju štetu iako nisu neispravni.

(12) Odlukom br. 768/2008/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ([4]) utvrđena su zajednička načela i referentne odredbe namijenjene primjeni u cjelokupnom sektorskom zakonodavstvu o proizvodima. Kako bi se osigurala dosljednost s tom odlukom, određene odredbe ove Direktive, posebno definicije, trebalo bi s njom uskladiti.

(13) Proizvodi u digitalnom dobu mogu biti materijalni ili nematerijalni. Softver, na primjer operativni sustavi, ugrađeni softver, računalni programi, aplikacije ili sustavi umjetne inteligencije, sve je češći na tržištu i sve važniji za sigurnost proizvoda. Softver se može staviti na tržište kao samostalni proizvod ili se kasnije može ugraditi u druge proizvode kao sastavni dio te je njegovim korištenjem moguće prouzročiti štetu. Stoga bi u interesu pravne sigurnosti u ovoj Direktivi trebalo pojasniti da je softver proizvod za potrebe primjene objektivne odgovornosti, bez obzira na način njegove isporuke ili uporabe, te stoga neovisno o tome je li pohranjen na uređaju ili mu se pristupa s pomoću komunikacijske mreže ili tehnologija u oblaku odnosno isporučuje li se u okviru modela softvera kao usluge. Međutim, informacije se ne smatraju proizvodom i stoga se pravila o odgovornosti za proizvode ne bi trebala primjenjivati na sadržaj digitalnih datoteka, kao što su medijske datoteke ili e-knjige ili sâm izvorni programski kod softvera. Programera ili proizvođača softvera, uključujući dobavljače sustava umjetne inteligencije u smislu Uredbe (EU) 2024/1689 Europskog parlamenta i Vijeća ([5]) trebalo bi smatrati proizvođačima.

(14) Besplatni softver otvorenog koda, što znači da se izvorni kod otvoreno dijeli, a korisnici mogu slobodno pristupiti softveru ili njegovim modificiranim verzijama te ih koristiti, modificirati i redistribuirati, može doprinijeti istraživanju i inovacijama na tržištu. Na takav se softver primjenjuju licencije koje svima omogućuju slobodu pokretanja, umnožavanja, distribuiranja, proučavanja, izmjene i poboljšanja softvera. Kako se ne bi sprječavao razvoj inovacija ili istraživanja, ova se Direktiva ne bi trebala primjenjivati na besplatan softver otvorenog koda koji je razvijen ili isporučen izvan okvira trgovačke djelatnosti jer se tako razvijeni ili isporučeni proizvodi po definiciji ne stavljaju na tržište. Programerski rad ili doprinos takvom softveru ne bi trebalo tumačiti kao njegovo stavljanje na

([4]) Odluka br. 768/2008/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 9. srpnja 2008. o zajedničkom okviru za stavljanje na tržište proizvoda i o stavljanju izvan snage Odluke Vijeća 93/465/EEZ (SL L 218, 13.8.2008., str. 82.).

([5]) Uredba (EU) 2024/1689 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o utvrđivanju usklađenih pravila o umjetnoj inteligenciji i o izmjeni uredaba (EZ) br. 300/2008, (EU) br. 167/2013, (EU) br. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 i (EU) 2019/2144 te direktiva 2014/90/EU, (EU) 2016/797 i (EU) 2020/1828 (Akt o umjetnoj inteligenciji) (SL L, 2024/1689, 12.7.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj).

raspolaganje na tržištu. Stavljanje takvog softvera u otvorene repozitorije ne bi se trebalo smatrati njegovim stavljanjem na raspolaganje na tržištu, osim ako se to čini u okviru trgovačke djelatnosti. U načelu, za neprofitne organizacije koje isporučuju besplatni softver otvorenog koda ne bi trebalo smatrati da to čine u poslovnom kontekstu, osim ako se takva isporuka događa u okviru trgovačke djelatnosti. Međutim, ako se softver isporučuje u zamjenu za plaćanje određene cijene, ili za osobne podatke koji se ne upotrebljavaju isključivo za poboljšanje sigurnosti, kompatibilnosti ili interoperabilnosti softvera, te se stoga isporučuje u okviru trgovačke djelatnosti, ova bi se Direktiva trebala primjenjivati.

(15) Ako proizvođač besplatan softver otvorenog koda koji je isporučen izvan okvira trgovačke djelatnosti naknadno ugradi u proizvod kao sastavni dio tog proizvoda, i to učini u okviru trgovačke djelatnosti te stoga navedeni softver stavlja na tržište, trebalo bi biti moguće smatrati tog proizvođača odgovornim za štetu koja nastane zbog neispravnosti tog softvera, ali ne i proizvođača softvera jer proizvođač softvera ne bi ispunio uvjete za stavljanje na tržište proizvoda ili sastavnog dijela.

(16) Budući da digitalne datoteke kao takve nisu proizvodi obuhvaćeni područjem primjene ove Direktive, datoteke za digitalnu proizvodnju, koje sadržavaju funkcionalne informacije potrebne za proizvodnju materijalnih predmeta tako da omogućuju automatizirano upravljanje strojevima ili alatima, kao što su bušilice, strojevi za tokarenje i glodanje te 3D pisači, trebale bi se smatrati proizvodima kako bi se osigurala zaštita fizičkih osoba u slučajevima kad su te datoteke neispravne. Na primjer, neispravna datoteka koja sadržava nacrt nastao računalno potpomognutim dizajniranjem koja se upotrebljava za 3D ispis robe zbog koje nastane šteta trebala bi dovesti do odgovornosti na temelju ove Direktive ako se takva datoteka izrađuje ili isporučuje u okviru trgovačke djelatnosti. Kako bi se izbjegla svaka dvojba, trebalo bi pojasniti da su sirovine, kao što su plin i voda, te električna energija proizvodi.

(17) Digitalne usluge sve se češće ugrađuju u proizvod ili povezuju s njime na način da bez te usluge proizvod ne bi mogao obavljati neku od svojih funkcija. Iako se ova Direktiva ne bi trebala primjenjivati na usluge kao takve, objektivnu odgovornost potrebno je proširiti na takve digitalne usluge koje su ugrađene u proizvod ili su s njime povezane jer o njima ovisi sigurnost proizvoda jednako kao i o fizičkim ili digitalnim sastavnim dijelovima. Te povezane usluge trebale bi se smatrati sastavnim dijelovima proizvoda u koji su ugrađene ili s kojim su povezane ako su pod kontrolom proizvođača tog proizvoda. Primjeri povezanih usluga uključuju stalno dostavljanje podataka o prometu u navigacijskom sustavu, uslugu praćenja zdravstvenog stanja koja se oslanja na fizičke senzore proizvoda za praćenje tjelesne aktivnosti ili zdravstvenih parametara korisnika, uslugu kontrole temperature koja prati i regulira temperaturu pametnog hladnjaka ili uslugu glasovne asistencije koja omogućuje upravljanje jednim proizvodom ili s više njih izdavanjem glasovnih naredbi. Usluge pristupa internetu ne bi se trebale smatrati povezanim uslugama jer se ne mogu smatrati dijelom proizvoda pod kontrolom proizvođača te bi bilo nerazumno da su proizvođači odgovorni za štetu koja nastane zbog nedostataka u vezi s uslugama pristupa internetu. Međutim, proizvod koji se oslanja na usluge pristupa internetu i koji u slučaju prekida veze prestaje biti siguran mogao bi se smatrati neispravnim u skladu s ovom Direktivom.

(18) Za povezane usluge i druge sastavne dijelove, uključujući softverska ažuriranja i nadogradnje, trebalo bi smatrati da su pod kontrolom proizvođača ako ih je proizvođač ugradio u proizvod ili povezao s njime odnosno ako ih proizvođač isporučuje ili ako proizvođač odobri ili pristane da ih ugradi, poveže ili isporuči treća strana, na primjer ako proizvođač pametnog kućnog uređaja pristane da treća strana softverski ažurira proizvođačev uređaj ili ako proizvođač prezentira povezanu uslugu ili sastavni dio kao dio proizvoda iako ih isporučuje treća strana. Ne bi trebalo smatrati da je proizvođač pristao na ugrađivanje ili povezivanje samo zato što je tehnički omogućio ugrađivanje ili povezivanje, zato što je preporučio određene robne marke ili zato što nije zabranio potencijalne povezane usluge ili sastavne dijelove.

(19) Nakon što se proizvod stavi na tržište trebalo bi smatrati da ostaje pod kontrolom proizvođača ako proizvođač zadržava mogućnost da izravno ili preko treće strane isporučuje softverska ažuriranja ili nadogradnje.

(20) S obzirom na sve veću važnost i vrijednost nematerijalne imovine, trebalo bi nadoknaditi i uništenje ili oštećenje podataka, kao što su digitalne datoteke izbrisane s tvrdog diska, uključujući troškove oporavka ili obnavljanja tih podataka. Zbog toga je radi zaštite fizičkih osoba potrebno omogućiti naknadu za materijalne gubitke koji su posljedica smrti ili tjelesne ozljede, kao što su pogrebni ili zdravstveni troškovi ili izgubljeni prihodi, i materijalne štete, ali i uništenja ili oštećenja podataka. Uništenje ili oštećenje podataka ne znači automatski materijalni gubitak ako oštećena osoba može besplatno doći do podataka, na primjer ako postoji sigurnosna kopija podataka ili ako se podatci mogu ponovno preuzeti odnosno ako gospodarski subjekt ponovno uspostavi ili privremeno ponovno proizvede nedostupne podatke, na primjer u virtualnom okruženju. Uništenje ili oštećenje podataka razlikuje se od

curenja podataka ili kršenja pravila o zaštiti podataka te stoga ova Direktiva ne utječe na naknadu štete za povrede Uredbe (EU) 2016/679 ([6]) ili Uredbe (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća ([7]) ili Direktive 2002/58/EZ ([8]) ili Direktive (EU) 2016/680 Europskog parlamenta i Vijeća ([9]).

(21) U interesu pravne sigurnosti ovom bi Direktivom trebalo pojasniti da tjelesna ozljeda uključuje medicinski priznato i medicinski potvrđeno oštećenje psihičkog zdravlja koje utječe na opće zdravstveno stanje oštećene osobe i moglo bi iziskivati terapiju ili liječenje, uzimajući u obzir, među ostalim, Međunarodnu klasifikaciju bolesti Svjetske zdravstvene organizacije.

(22) U skladu s ciljem ove Direktive da se naknada omogući samo fizičkim osobama, šteta na imovini koja se upotrebljava isključivo u profesionalne svrhe ne bi se trebala nadoknađivati na temelju ove Direktive. Kako bi se pružio odgovor na mogući rizik od sudskih postupaka u prekomjernom broju slučajeva, uništavanje ili oštećenje podataka koji se upotrebljavaju u profesionalne svrhe, čak i ako to nije jedina svrha, ne bi se trebalo nadoknađivati na temelju ove Direktive.

(23) S obzirom na to da bi države članice trebale osigurati potpunu i odgovarajuću naknadu štete za sve materijalne gubitke koji su posljedica smrti ili tjelesne ozljede, materijalne štete ili uništenja imovine, te uništenja ili oštećenja podataka, one bi trebale utvrditi pravila za izračun naknade štete. Nadalje, trebalo bi predvidjeti naknadu za nematerijalne gubitke koji su posljedica štete obuhvaćene ovom Direktivom, kao što su bol i patnja, u mjeri u kojoj se takvi gubitci mogu nadoknaditi u skladu s nacionalnim pravom.

(24) Vrste štete koje nisu predviđene ovom Direktivom, kao što su isključivo ekonomski gubitak, povrede privatnosti ili diskriminacija, ne bi same po sebi trebale dovesti do odgovornosti na temelju ove Direktive. Međutim, ova Direktiva ne bi trebala utjecati na pravo na naknadu sve štete, uključujući nematerijalnu štetu, u okviru drugih sustava odgovornosti.

(25) Kako bi se zaštitile fizičke osobe, trebalo bi nadoknaditi štetu na bilo kojoj imovini u vlasništvu fizičke osobe. Budući da se imovina sve više upotrebljava i u privatne i poslovne svrhe, primjereno je predvidjeti naknadu štete na takvoj imovini mješovite uporabe. S obzirom na cilj ove Direktive da se zaštite fizičke osobe, imovinu koja se upotrebljava isključivo u profesionalne svrhe trebalo bi isključiti iz njezina područja primjene.

(26) Ova bi se Direktiva trebala primjenjivati na proizvode koji se stavljaju na tržište ili, prema potrebi, stavljaju u uporabu u okviru trgovačke djelatnosti, s plaćanjem ili bez plaćanja, na primjer na proizvode isporučene u okviru sponzorske kampanje ili proizvode proizvedene za pružanje usluge koja se financira iz javnih sredstava, s obzirom na to da i taj način opskrbe ima gospodarska ili poslovna obilježja. Pojam „stavljanja u uporabu" relevantan je za proizvode koji nisu stavljeni na tržište prije njihove prve uporabe, kao što to može biti slučaj za dizala, strojeve ili medicinske proizvode.

(27) U mjeri u kojoj je to predviđeno nacionalnim pravom pravo oštećenika na naknadu štete trebalo bi se primjenjivati i na izravno oštećene osobe, koje su izravno pretrpjele štetu prouzročenu neispravnim proizvodom, i na neizravno oštećene osobe, koje su pretrpjele štetu zbog štete koju je pretrpjela izravno oštećena osoba.

(28) Uzimajući u obzir sve veću složenost proizvoda, poslovnih modela i lanaca opskrbe te imajući na umu da je cilj ove Direktive osigurati da potrošači i druge fizičke osobe mogu lako ostvariti svoje pravo na naknadu štete prouzročene neispravnim proizvodima, važno je da države članice osiguraju da nadležna tijela za zaštitu potrošača oštećenim potrošačima pružaju sve relevantne informacije kako bi im se omogućilo djelotvorno ostvarenje njihova prava na naknadu štete u skladu s ovom Direktivom. Pritom je primjereno da države članice uzmu u obzir postojeće obveze

([6]) Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1.).

([7]) Uredba (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 45/2001 i Odluke br. 1247/2002/EZ (SL L 295, 21.11.2018., str. 39.).

([8]) Direktiva 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama) (SL L 201, 31.7.2002., str. 37.).

([9]) Direktiva (EU) 2016/680 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka od strane nadležnih tijela u svrhe sprečavanja, istrage, otkrivanja ili progona kaznenih djela ili izvršavanja kaznenih sankcija i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Okvirne odluke Vijeća 2008/977/PUP (SL L 119, 4.5.2016., str. 89.).

u pogledu suradnje među nacionalnim tijelima odgovornima za provedbu prava o zaštiti potrošača, posebno obveze iz Uredbe (EU) 2017/2394 Europskog parlamenta i Vijeća ([10]). Važno je da nacionalna tijela za zaštitu potrošača redovito razmjenjuju sve relevantne informacije koje doznaju i da blisko surađuju s tijelima za nadzor tržišta. Države članice također mogu potaknuti nadležna tijela za zaštitu potrošača da pružaju potrošačima informacije kako bi im se kvalitetnije omogućilo djelotvorno ostvarenje njihova prava na naknadu štete u skladu s ovom Direktivom.

(29) Ova Direktiva ne utječe na različite načine traženja pravne zaštite na nacionalnoj razini, bilo sudskim postupcima, izvansudskim rješenjima, postupcima alternativnog rješavanja sporova ili predstavničkim tužbama na temelju Direktive (EU) 2020/1828 Europskog parlamenta i Vijeća ([11]) ili u okviru nacionalnih programa kolektivne pravne zaštite.

(30) Radi zaštite zdravlja i imovine fizičkih osoba neispravnost proizvoda ne bi se trebala određivati na temelju njegove uporabljivosti, nego na temelju propusta u sigurnosti koju osoba ima pravo očekivati ili koja se zahtijeva pravom Unije ili nacionalnim pravom. Procjena neispravnosti trebala bi uključivati objektivnu analizu sigurnosti koju šira javnost ima pravo očekivati i ne bi se trebala odnositi na sigurnost koju ima pravo očekivati bilo koja određena osoba. Sigurnost koju šira javnost ima pravo očekivati trebala bi se procijeniti uzimajući u obzir, među ostalim, namjenu, razumno predvidljivu uporabu, prezentiranje, objektivne značajke i svojstva predmetnog proizvoda, uključujući očekivani vijek trajanja, kao i posebne zahtjeve skupine korisnika kojima je proizvod namijenjen. Za neke proizvode, kao što su medicinski proizvodi za održavanje na životu, postoji posebno visok rizik od uzrokovanja štete za ljude i stoga se na njih primjenjuju posebno visoka sigurnosna očekivanja. Kako bi se ta očekivanja uzela u obzir, sud bi trebao moći utvrditi neispravnost proizvoda bez utvrđivanja njegove stvarne neispravnosti ako pripada istoj proizvodnoj seriji kao i proizvod za koji je već dokazano da je neispravan.

(31) Pri procjeni neispravnosti trebalo bi uzeti u obzir prezentiranje proizvoda. Međutim, upozorenja ili druge informacije dostavljene uz proizvod ne mogu se smatrati dostatnima da proizvod koji je inače neispravan učine sigurnim jer bi se neispravnost trebala utvrđivati u odnosu na sigurnost koju šira javnost ima pravo očekivati. Stoga se odgovornost na temelju ove Direktive ne može izbjeći jednostavnim navođenjem svih mogućih nuspojava proizvoda. Pri utvrđivanju neispravnosti proizvoda razumno predvidljiva uporaba obuhvaća i zlouporabu koja nije nerazumna u danim okolnostima, kao što je predvidljivo ponašanje korisnika strojeva koje je posljedica nedostatka koncentracije ili predvidljivog ponašanja određenih skupina korisnika kao što su djeca.

(32) Kako bi se uzela u obzir sve veća raširenost međusobno povezanih proizvoda, pri procjeni sigurnosti proizvoda trebalo bi uzeti u obzir razumno predvidljive učinke drugih proizvoda na predmetni proizvod, na primjer u sklopu sustava pametnog doma. Trebalo bi voditi računa i o učinku koji na sigurnost proizvoda ima bilo koja sposobnost učenja ili dobivanja novih značajki nakon njegova stavljanja na tržište ili stavljanja u uporabu kako bi se uzela u obzir legitimna očekivanja da su softver proizvoda i njegovi osnovni algoritmi osmišljeni tako da se spriječi opasno ponašanje proizvoda. Stoga bi proizvođač koji osmisli proizvod koji može razviti neočekivano ponašanje trebao ostati odgovoran za ponašanje koje uzrokuje štetu. Kako bi se uzela u obzir činjenica da u digitalnom dobu mnogi proizvodi ostaju pod kontrolom proizvođača i nakon stavljanja na tržište, pri procjeni sigurnosti proizvoda trebalo bi uzeti u obzir i trenutak u kojem proizvod prestaje biti pod kontrolom proizvođača. Može se utvrditi i da je proizvod neispravan zbog kibernetičke sigurnosne ranjivosti, na primjer ako proizvod ne ispunjava zahtjeve u području kibernetičke sigurnosti relevantne za sigurnost.

(33) Kako bi se uzela u obzir priroda proizvoda čija je temeljna svrha spriječiti štetu, na primjer mehanizam upozoravanja kao što je detektor dima, pri procjeni neispravnosti takvog proizvoda trebalo bi uzeti u obzir neispunjenje te svrhe.

(34) Kako bi se za utvrđivanje razine sigurnosti koju osoba ima pravo očekivati uzela u obzir važnost zakonodavstva o sigurnosti proizvoda i nadzoru tržišta, trebalo bi pojasniti da bi se u procjeni neispravnosti proizvoda trebali uzeti u obzir relevantni zahtjevi u pogledu sigurnosti proizvoda, među ostalim zahtjevi u području kibernetičke sigurnosti

([10]) Uredba (EU) 2017/2394 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2017. o suradnji između nacionalnih tijela odgovornih za izvršavanje propisâ o zaštiti potrošača i o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 2006/2004 (SL L 345, 27.12.2017., str. 1.).

([11]) Direktiva (EU) 2020/1828 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2020. o predstavničkim tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošačâ i stavljanju izvan snage Direktive 2009/22/EZ (SL L 409, 4.12.2020., str. 1.).

relevantni za sigurnost, te intervencije koje provode nadležna tijela, na primjer opoziv proizvoda, ili koje provode sami gospodarski subjekti. Međutim, te intervencije ne bi trebale same po sebi dovoditi do predmnjeve neispravnosti.

(35) Kako bi se osigurala veća mogućnost izbora za potrošače i potaknule inovacije, istraživanje i jednostavni pristup novim tehnologijama, postojanje ili naknadno stavljanje na tržište boljeg proizvoda ne bi trebalo samo po sebi dovesti do zaključka da je proizvod neispravan. Slično tome, isporuka ažuriranja ili nadogradnje proizvoda ne bi trebala sama po sebi dovesti do zaključka da je prethodna verzija proizvoda neispravna.

(36) Zaštita fizičkih osoba zahtijeva da se svaki proizvođač koji je uključen u proizvodni proces može smatrati odgovornim ako je proizvod ili sastavni dio koji je taj proizvođač isporučio neispravan. To uključuje svaku osobu koja se predstavlja kao proizvođač tako što na proizvod stavlja svoje ime, zaštitni znak ili drugo razlikovno obilježje, odnosno ovlasti treću stranu da na proizvod stavi njezino ime, zaštitni znak ili drugi znak raspoznavanja, jer na taj način ta osoba ostavlja dojam da je uključena u postupak proizvodnje ili da za njega preuzima odgovornost. Ako proizvođač u proizvod ugradi neispravni sastavni dio drugog proizvođača, oštećenik bi trebao moći zatražiti naknadu za istu štetu i od proizvođača proizvoda i od proizvođača sastavnog dijela. Ako je sastavni dio ugrađen u proizvod izvan kontrole proizvođača tog proizvoda, oštećenik bi trebao moći zatražiti naknadu štete od proizvođača sastavnog dijela ako je sam sastavni dio proizvod u skladu s ovom Direktivom.

(37) Kako bi se osiguralo da oštećenici imaju mogućnost podnijeti izvršiv zahtjev za naknadu štete ako proizvođač proizvoda ima poslovni nastan izvan Unije, trebalo bi biti moguće smatrati odgovornim uvoznika tog proizvoda i ovlaštenog predstavnika proizvođača, koji su imenovani u vezi s određenim zadaćama u skladu sa zakonodavstvom Unije, na primjer na temelju zakonodavstva o sigurnosti proizvoda i nadzoru tržišta. Nadzor tržišta pokazao je da lanci opskrbe ponekad uključuju gospodarske subjekte koji se zbog svojeg inovativnog oblika ne mogu lako uklopiti u tradicionalne lance opskrbe u skladu s postojećim pravnim okvirom. To je posebno slučaj s pružateljima usluga provođenja narudžbi koji obavljaju mnoge iste funkcije kao uvoznici, ali koji možda nisu uvijek u skladu s tradicionalnom definicijom uvoznika u pravu Unije. Pružatelji usluga provođenja narudžbi imaju sve važniju ulogu kao gospodarski subjekti jer omogućuju i olakšavaju pristup tržištu Unije za proizvode iz trećih zemalja. Ta promjena važnosti već je uzeta u obzir u okviru za sigurnost proizvoda i nadzor tržišta, a posebno u uredbama (EU) 2019/1020 ([12]) i (EU) 2023/988 ([13]) Europskog parlamenta i Vijeća. Stoga bi trebalo biti moguće smatrati odgovornima pružatelje usluga provođenja narudžbi, ali s obzirom na supsidijarnu prirodu njihove uloge, oni bi trebali biti odgovorni samo ako nijedan uvoznik ili ovlašteni predstavnik nema poslovni nastan u Uniji. Radi djelotvornog usmjeravanja odgovornosti prema proizvođačima, uvoznicima, ovlaštenim predstavnicima i pružateljima usluga provođenja narudžbi, trebalo bi biti moguće distributere smatrati odgovornima samo ako oni odmah ne identificiraju relevantni gospodarski subjekt s poslovnim nastanom u Uniji.

(38) Prodaja na internetu u stalnom je porastu te se na taj način stvaraju novi poslovni modeli i novi akteri na tržištu, na primjer internetske platforme. Uredbom (EU) 2022/2065 Europskog parlamenta i Vijeća ([14]) i Uredbom (EU) 2023/988 uređuje se, među ostalim, odgovornost internetskih platformi za nezakonit sadržaj, među ostalim u vezi s prodajom proizvoda. Kad internetske platforme imaju ulogu proizvođača, uvoznika, ovlaštenog predstavnika, pružatelja usluga provođenja narudžbi ili distributera u pogledu neispravnog proizvoda, trebale bi snositi jednaku odgovornost kao i takvi gospodarski subjekti. Ako internetske platforme samo posreduju u kupoprodaji proizvoda između trgovaca i potrošača, na njih se primjenjuje uvjetno izuzeće od odgovornosti u skladu s Uredbom (EU) 2022/2065. Međutim, Uredbom (EU) 2022/2065 predviđa se da internetske platforme koje potrošačima omogućuju sklapanje ugovora na daljinu s trgovcima nisu izuzete od odgovornosti na temelju prava o zaštiti potrošača ako proizvod prezentiraju ili na drugi način omogućuju konkretnu transakciju tako da bi to prosječnog potrošača navelo na zaključak da proizvod pruža sama internetska platforma ili trgovac koji djeluje na temelju njezina dopuštenja ili pod njezinom kontrolom. U skladu s tim načelom, ako internetske platforme na taj način prezentiraju proizvod ili na drugi način omogućuju konkretnu transakciju, trebalo bi biti moguće smatrati ih odgovornima na isti način kao i distributere na temelju ove Direktive. Stoga bi se odredbe ove Direktive koje se odnose na distributere trebale analogno primjenjivati na takve internetske platforme. To znači da bi takve internetske platforme trebale biti odgovorne samo ako prezentiraju proizvod ili na drugi način omogućuju konkretnu transakciju tako da bi to prosječnog potrošača navelo na zaključak da proizvod pruža sama internetska platforma ili

([12]) Uredba (EU) 2019/1020 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o nadzoru tržišta i sukladnosti proizvoda i o izmjeni Direktive 2004/42/EZ i uredbi (EZ) br. 765/2008 i (EU) br. 305/2011 (SL L 169, 25.6.2019., str. 1.).

([13]) Uredba (EU) 2023/988 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. svibnja 2023. o općoj sigurnosti proizvoda, izmjeni Uredbe (EU) br. 1025/2012 Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive (EU) 2020/1828 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive 2001/95/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive Vijeća 87/357/EEZ (SL L 135, 23.5.2023., str. 1.).

([14]) Uredba (EU) 2022/2065 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. listopada 2022. o jedinstvenom tržištu digitalnih usluga i izmjeni Direktive 2000/31/EZ (Akt o digitalnim uslugama) (SL L 277, 27.10.2022., str. 1.).

trgovac koji djeluje na temelju njezina dopuštenja ili pod njezinom kontrolom i samo ako internetska platforma odmah ne identificira relevantni gospodarski subjekt s poslovnim nastanom u Uniji.

(39) U prijelazu s linearnog na kružno gospodarstvo proizvodi se osmišljavaju tako da budu trajniji, da se mogu ponovno upotrebljavati, popravljati i nadograđivati. Unija promiče i inovativne i održive oblike proizvodnje i potrošnje kojima se produljuje funkcionalnost proizvoda i sastavnih dijelova, kao što su ponovna proizvodnja, obnova i popravak, kako je navedeno u komunikaciji Komisije od 11. ožujka 2020. naslovljenoj „Novi akcijski plan za kružno gospodarstvo – Za čišću i konkurentniju Europu”. Ako je proizvod znatno izmijenjen i potom stavljen na raspolaganje na tržištu ili stavljen u uporabu, smatra se novim proizvodom. Ako se izmjena izvrši izvan kontrole izvornog proizvođača, osobu koja je znatno izmijenila proizvod trebalo bi biti moguće smatrati odgovornom kao da je proizvođač izmijenjenog proizvoda jer je na temelju relevantnog prava Unije ta osoba odgovorna za usklađenost proizvoda sa sigurnosnim zahtjevima. Je li izmjena znatna trebalo bi se utvrđivati na temelju kriterija utvrđenih u relevantnom pravu Unije i nacionalnom pravu o sigurnosti proizvoda, uključujući Uredbu (EU) 2023/988. Ako za predmetni proizvod nisu utvrđeni takvi kriteriji, znatnim izmjenama trebale bi se smatrati izmjene kojima se mijenjaju izvorno predviđene funkcije proizvoda ili koje utječu na njegovu usklađenost s primjenjivim sigurnosnim zahtjevima odnosno koje mijenjaju njegov profil rizičnosti. Ako znatnu izmjenu izvrši izvorni proizvođač ili ako se ona izvrši pod njegovom kontrolom te ako zbog takve znatne izmjene proizvod postane neispravan, taj proizvođač ne bi trebao moći izbjeći odgovornost uz tvrdnju da je neispravnost nastala nakon što je proizvod stavio na tržište ili stavio u uporabu. Radi pravedne raspodjele rizika u kružnom gospodarstvu gospodarski subjekt koji izvrši znatnu izmjenu, a koji nije izvorni proizvođač, trebao bi biti izuzet od odgovornosti ako taj gospodarski subjekt može dokazati da je šteta povezana s dijelom proizvoda na koji izmjena nije utjecala. Gospodarski subjekti koji obavljaju popravke ili druge radnje koje ne uključuju znatne izmjene ne bi trebali biti odgovorni na temelju ove Direktive.

(40) Budući da se proizvodi mogu osmisliti na način koji omogućuje da ih se mijenja softverskim izmjenama, uključujući nadogradnju, na izmjene izvršene softverskim ažuriranjem ili nadogradnjom trebala bi se primjenjivati ista načela koja se primjenjuju na izmjene izvršene na druge načine. Ako je do znatne izmjene došlo softverskim ažuriranjem ili nadogradnjom odnosno zbog kontinuiranog učenja sustava umjetne inteligencije, trebalo bi smatrati da je znatno izmijenjeni proizvod stavljen na raspolaganje na tržištu ili stavljen u uporabu u trenutku kad je do te izmjene stvarno došlo.

(41) Ako oštećene osobe ne uspiju dobiti naknadu zato što se ni za jednu osobu ne smatra da je odgovorna u skladu s ovom Direktivom ili zato što su odgovorne osobe nesolventne ili su prestale postojati, države članice mogu primijeniti postojeće nacionalne sektorske sustave naknade štete ili uspostaviti nove u skladu s nacionalnim pravom kako bi se oštećenicima na odgovarajući način nadoknadila pretrpljena šteta prouzročena neispravnim proizvodima. Na državama članicama je da odluče hoće li se takvi sustavi naknade štete u cijelosti ili djelomično financirati iz javnih ili privatnih prihoda.

(42) S obzirom na to da se gospodarskim subjektima nameće odgovornost neovisno o krivnji te kako bi se postigla pravedna raspodjela rizika, osoba koja traži naknadu štete prouzročene neispravnim proizvodom trebala bi snositi teret dokazivanja štete, neispravnosti proizvoda i uzročno-posljedične veze između njih, u skladu sa standardom dokazivanja koji je primjenjiv na temelju nacionalnog prava. Međutim, osobe koje traže naknadu štete često su u znatno nepovoljnijem položaju u odnosu na proizvođače u smislu pristupa informacijama o tome kako je proizvod proizveden i kako funkcionira te razumijevanja tih informacija. Ta nejednakost u pogledu informacija može dovesti u pitanje pravednu raspodjelu rizika, posebno u slučajevima koji su tehnički ili znanstveno složeni. Stoga je potrebno tužiteljima olakšati pristup dokazima koji će se upotrebljavati u sudskim postupcima. Takvi dokazi uključuju dokumente koje tuženik mora izraditi **ex novo** prikupljanjem ili razvrstavanjem dostupnih dokaza. Pri procjeni zahtjeva za otkrivanje dokaza nacionalni sudovi trebali bi osigurati da je takav pristup ograničen na ono što je nužno i proporcionalno, među ostalim kako bi se izbjegla neselektivna pretraživanja informacija koje nisu relevantne za postupak i kako bi se zaštitile povjerljive informacije, kao što su informacije obuhvaćene odvjetničkom tajnom i poslovnim tajnama u skladu s pravom Unije i nacionalnim pravom, osobito Direktivom (EU) 2016/943 Europskog parlamenta i Vijeća ([15]). Uzimajući u obzir složenost određenih vrsta dokaza, na primjer dokaza koji se odnose na digitalne proizvode, nacionalni sudovi trebali bi moći zahtijevati da se takvi dokazi, pod određenim uvjetima, iznose na lako dostupan i lako razumljiv način.

([15]) Direktiva (EU) 2016/943 Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2016. o zaštiti neotkrivenih znanja i iskustva te poslovnih informacija (poslovne tajne) od nezakonitog pribavljanja, korištenja i otkrivanja (SL L 157, 15.6.2016., str. 1.).

(43) Ovom se Direktivom usklađuju pravila o otkrivanju dokaza samo u onoj mjeri u kojoj su ta pitanja njome uređena. Pitanja koja nisu uređena ovom Direktivom uključuju pravila o otkrivanju dokaza u pogledu predsudskih postupaka; stupnja specifičnosti zahtjeva za otkrivanje dokaza; trećih strana; slučajeva deklaratornih radnji i sankcija za nepoštovanje obveze otkrivanja dokaza.

(44) S obzirom na činjenicu da bi tuženicima mogao biti potreban pristup dokazima kojima raspolaže tužitelj kako bi osporili zahtjev za naknadu štete u skladu s ovom Direktivom, i tuženici bi trebali imati mogućnost pristupa dokazima. Kao i u slučaju zahtjeva za otkrivanje dokaza koji podnosi tužitelj, pri procjeni zahtjeva tuženika za otkrivanje dokaza nacionalni sudovi trebali bi osigurati da je takav pristup ograničen na ono što je nužno i proporcionalno, među ostalim kako bi se izbjegla neselektivna pretraživanja informacija koje nisu relevantne za postupak i kako bi se zaštitile povjerljive informacije.

(45) Kad je riječ o poslovnim tajnama kako su definirane u Direktivi (EU) 2016/943, nacionalni sudovi trebali bi biti ovlašteni za poduzimanje posebnih mjera kako bi se osigurala povjerljivost poslovnih tajni tijekom i nakon postupka te istodobno postigla poštena i proporcionalna ravnoteža interesa nositelja poslovne tajne u pogledu tajnosti i interesa oštećenika. Takve bi mjere trebale uključivati barem mjere za ograničavanje pristupa dokumentima koji sadržavaju poslovne tajne ili navodne poslovne tajne i ograničavanje broja osoba koje mogu prisustvovati raspravama ili omogućivanje pristupa isključivo dokumentima ili zapisnicima s rasprava iz kojih su osjetljive informacije uklonjene. Prilikom odlučivanja o takvim mjerama primjereno je da nacionalni sudovi uzmu u obzir potrebu za osiguravanjem prava na djelotvoran pravni lijek i pošteno suđenje, legitimne interese stranaka i, prema potrebi, trećih strana, te moguću štetu za bilo koju od stranaka u sporu i, prema potrebi, za treće strane, koja može nastati prihvaćanjem ili odbijanjem takvih mjera.

(46) Potrebno je olakšati teret dokazivanja koje snosi tužitelj ako su ispunjeni određeni uvjeti. Oborive činjenične predmnjeve uobičajeni su mehanizam kojim se tužitelju olakšava postupak dokazivanja, a sudu omogućuje da utvrdi postojanje neispravnosti ili uzročno-posljedične veze na temelju druge dokazane činjenice, pritom štiteći prava tuženika. Kako bi se potaknulo poštovanje obveze otkrivanja informacija, nacionalni sudovi trebali bi predmnijevati neispravnost proizvoda ako tuženik ne ispuni takvu obvezu. Doneseni su brojni obvezni sigurnosni zahtjevi kako bi se potrošači i druge fizičke osobe zaštitili od rizika od štete, među ostalim na temelju Uredbe (EU) 2023/988. Kako bi se ojačala povezanost pravila o sigurnosti proizvoda i pravila o odgovornosti, neusklađenost s takvim zahtjevima također bi trebala dovesti do predmnjeve neispravnosti. To uključuje slučajeve u kojima proizvod nije opremljen sredstvima za bilježenje informacija o radu proizvoda kako se zahtijeva pravom Unije ili nacionalnim pravom. Isto bi trebalo vrijediti u slučaju očite neispravnosti, kao što je staklena boca koja eksplodira tijekom razumno predvidljive uporabe, jer je nepotrebno opterećujuće zahtijevati od tužitelja da dokaže neispravnost ako su okolnosti takve da je njezino postojanje neosporno. Razumno predvidljiva uporaba obuhvaća uporabu za koju je proizvod namijenjen u skladu s informacijama koje je dostavio proizvođač ili gospodarski subjekt koji ga stavlja na tržište, uobičajenu uporabu određenu dizajnom i konstrukcijom proizvoda te uporabu koja se može razumno predvidjeti ako bi takva uporaba mogla biti posljedica zakonitog i lako predvidljivog ljudskog ponašanja.

(47) Ako se utvrdi da je proizvod neispravan i da je vrsta štete koja je nastala, u prvom redu na temelju sličnih slučajeva, obično prouzročena predmetnom neispravnošću, od tužitelja se ne bi trebalo zahtijevati da dokaže uzročno-posljedičnu vezu te bi se njezino postojanje trebalo predmnijevati.

(48) Nacionalni sudovi trebali bi predmnijevati neispravnost proizvoda ili uzročno-posljedičnu vezu između štete i neispravnosti, ili oboje, ako bi, bez obzira na tuženikovo otkrivanje informacija, tužitelju bilo pretjerano teško, osobito zbog tehničke ili znanstvene složenosti predmeta, dokazati njegovu neispravnost ili uzročno-posljedičnu vezu, ili oboje. To bi trebali činiti uzimajući u obzir sve okolnosti predmeta. U takvim bi slučajevima nametanje uobičajenog standarda dokazivanja u skladu s nacionalnim pravom, koji često zahtijeva visok stupanj vjerojatnosti, ugrozilo djelotvornost prava na naknadu štete. Stoga, s obzirom na to da proizvođači imaju stručno znanje i da su bolje informirani od oštećenika te kako bi se održala pravedna raspodjela rizika i izbjeglo prebacivanje tereta dokazivanja, od tog tužitelja trebalo bi zahtijevati da dokaže, ako se poteškoće tužitelja odnose na dokazivanje neispravnosti, jedino da je vjerojatno da je proizvod bio neispravan ili, ako se poteškoće tužitelja odnose na dokazivanje uzročno-posljedične veze, jedino da je neispravnost proizvoda vjerojatni uzrok štete. Tehničku ili znanstvenu složenost trebali bi utvrditi nacionalni sudovi na pojedinačnoj osnovi, s obzirom na različite čimbenike. Ti bi čimbenici trebali uključivati složenu prirodu proizvoda, na primjer kad je riječ o inovativnim medicinskim proizvodima, složenu prirodu korištene tehnologije, na primjer kad je riječ o strojnom učenju, složenu prirodu informacija i podataka koje tužitelj treba analizirati i složenu uzročno-posljedičnu vezu, kao što je veza između farmaceutskog ili prehrambenog proizvoda i nastanka zdravstvene tegobe, ili vezu koja bi, da bi se dokazala, od

tužitelja zahtijevala da objasni unutarnje funkcioniranje sustava umjetne inteligencije. Nacionalni sudovi trebali bi na pojedinačnoj osnovi ocjenjivati i pretjerane poteškoće. Iako bi tužitelj trebao iznijeti argumente kako bi dokazao pretjerane poteškoće, ne bi trebalo zahtijevati dokaz o takvim poteškoćama. Na primjer, da bi sud utvrdio da postoje pretjerane poteškoće, u zahtjevu za naknadu štete koji se odnosi na sustav umjetne inteligencije od tužitelja ne bi trebalo tražiti da objasni specifične značajke tog sustava ni način na koji te značajke otežavaju utvrđivanje uzročno-posljedične veze. Tuženik bi trebao imati mogućnost osporiti sve elemente zahtjeva, uključujući postojanje pretjeranih poteškoća.

(49) Radi osiguravanja pravedne raspodjele rizika gospodarski subjekti trebali bi biti izuzeti od odgovornosti ako mogu dokazati postojanje posebnih oslobađajućih okolnosti. Ne bi trebali biti odgovorni ako mogu dokazati da je druga osoba odgovorna za to što je proizvod napustio proizvodni proces protiv njihove volje ili da je proizvod neispravan upravo zbog poštovanja pravnih zahtjeva.

(50) Trenutak stavljanja na tržište ili stavljanja u uporabu obično je trenutak u kojem proizvod prestaje biti pod kontrolom proizvođača, dok je za distributere to trenutak u kojem proizvod stavljaju na raspolaganje na tržištu. Proizvođače bi stoga trebalo izuzeti od odgovornosti ako dokažu da neispravnost koja je prouzročila štetu vjerojatno nije postojala u trenutku stavljanja proizvoda na tržište ili stavljanja u uporabu ili da je ta neispravnost nastala nakon tog trenutka. Međutim, budući da digitalne tehnologije proizvođačima omogućuju kontrolu nakon trenutka stavljanja proizvoda na tržište ili stavljanja u uporabu, proizvođači bi trebali ostati odgovorni za neispravnost koja se kasnije javi zbog softvera ili povezanih usluga pod njihovom kontrolom, bilo u obliku ažuriranja ili nadogradnje ili algoritama za strojno učenje. Trebalo bi smatrati da su takav softver ili povezane usluge pod kontrolom proizvođača ako ih isporučuje taj proizvođač ili ako ih taj proizvođač odobrava ili na drugi način pristaje na njihovu isporuku koju provodi treća strana. Na primjer, ako je pametni televizor prezentiran kao da uključuje videoaplikaciju, ali korisnik mora preuzeti tu aplikaciju s internetske stranice treće strane nakon kupnje televizora, proizvođač televizora trebao bi, zajedno s proizvođačem videoaplikacije, ostati odgovoran za štetu prouzročenu bilo kakvom neispravnošću videoaplikacije, iako je neispravnost nastala tek nakon što je televizor stavljen na tržište.

(51) Trebalo bi ograničiti mogućnost da gospodarski subjekti izbjegnu odgovornost dokazivanjem da je neispravnost nastala nakon što su proizvod stavili na tržište ili stavili u uporabu u slučaju kada je do neispravnosti proizvoda došlo zato što nisu provedena ažuriranja ili nadogradnje softvera koji su potrebni za uklanjanje kibernetičkih sigurnosnih ranjivosti i održavanje sigurnosti proizvoda. Takve ranjivosti mogu dovesti do toga da proizvod uzrokuje štetu u smislu ove Direktive. S obzirom na odgovornost proizvođača u skladu s pravom Unije u pogledu sigurnosti proizvoda tijekom njihova životnog ciklusa, na primjer na temelju Uredbe (EU) 2017/745 Europskog parlamenta i Vijeća ([16]), proizvođači isto tako ne bi trebali biti izuzeti od odgovornosti za štetu prouzročenu njihovim neispravnim proizvodima ako ta neispravnost proizlazi iz toga što nisu isporučili ažuriranja ili nadogradnje softvera koji su potrebni za uklanjanje ranjivosti tih proizvoda u kontekstu novih kibernetičkih sigurnosnih rizika. Takva se odgovornost ne bi trebala primjenjivati ako je isporuka ili ugradnja takvog softvera izvan kontrole proizvođača, na primjer ako vlasnik proizvoda ne instalira ažuriranje ili nadogradnju isporučene u svrhu osiguravanja ili održavanja potrebne razine sigurnosti proizvoda. Ovom se Direktivom ne nameće nikakva obveza pružanja ažuriranja ili nadogradnje proizvoda.

(52) Radi pravedne raspodjele rizika gospodarske subjekte trebalo bi izuzeti od odgovornosti ako dokažu da stanje znanstvenog i tehničkog znanja, utvrđeno s obzirom na najnapredniju razinu objektivno dostupnog znanja, a ne na temelju stvarnog znanja predmetnog gospodarskog subjekta, tijekom razdoblja u kojem je proizvod bio pod kontrolom proizvođača, nije omogućilo da se otkrije ta neispravnost.

(53) Može doći do situacija u kojima su dvije ili više stranaka odgovorne za istu štetu, osobito ako je u proizvod koji uzrokuje štetu ugrađen neispravni sastavni dio. U tom bi slučaju oštećenik trebao moći zatražiti naknadu i od proizvođača koji je u svoj proizvod ugradio neispravni sastavni dio i od proizvođača samog neispravnog sastavnog dijela. Kako bi se osigurala zaštita fizičkih osoba, sve bi se strane u takvim situacijama trebale smatrati solidarno odgovornima.

(54) Visok stupanj inovacija posebno je potreban u softverskom sektoru. Kako bi se poduprla inovacijska sposobnost mikropoduzeća i malih poduzeća koja proizvode softver, takva bi poduzeća trebala moći ugovorno dogovoriti s proizvođačima koji ugrađuju svoj softver u određeni proizvod da takvi proizvođači neće tražiti regres od

([16]) Uredba (EU) 2017/745 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2017. o medicinskim proizvodima, o izmjeni Direktive 2001/83/EZ, Uredbe (EZ) br. 178/2002 i Uredbe (EZ) br. 1223/2009 te o stavljanju izvan snage direktiva Vijeća 90/385/EEZ i 93/42/EEZ (SL L 117, 5.5.2017., str. 1.).

proizvođača softvera u slučaju neispravnog softverskog sastavnog dijela koji uzrokuje štetu. Takvi ugovorni sporazumi, koji se već upotrebljavaju u nekim državama članicama, trebali bi biti dopušteni jer je proizvođač proizvoda u cjelini u svakom slučaju odgovoran za bilo kakvu neispravnost proizvoda, među ostalim u sastavnim dijelovima. Međutim, takvim ugovornim sporazumom nikada se ne bi smjela ograničiti ni isključiti odgovornost prema oštećeniku.

(55) Može doći do situacija u kojima, povrh neispravnosti proizvoda, uzroku pretrpljene štete doprinose i radnje i propusti osobe koja nije potencijalno odgovorni gospodarski subjekt, kao što je treća strana koja iskorištava kibernetičku sigurnosnu ranjivost proizvoda. Radi zaštite potrošača, ako je proizvod neispravan, na primjer zbog ranjivosti koja proizvod čini manje sigurnim nego što to šira javnost ima pravo očekivati, odgovornost gospodarskog subjekta ne bi se trebala umanjiti ni poništiti zbog takvih radnji ili propusta treće strane. Međutim, trebalo bi biti moguće umanjiti ili poništiti odgovornost gospodarskog subjekta ako su oštećenici sami zbog nepažnje doprinijeli nastanku štete, na primjer ako oštećenici zbog nepažnje nisu instalirali ažuriranja ili nadogradnje koje je pružio gospodarski subjekt, a kojima bi se ublažila ili izbjegla šteta.

(56) Cilj zaštite fizičkih osoba bio bi doveden u pitanje kad bi se odgovornost gospodarskog subjekta mogla ograničiti ili isključiti ugovornim odredbama. Stoga ne bi trebalo dopustiti odstupanja na temelju ugovora. Iz istog razloga ne bi trebalo biti moguće da se odredbama nacionalnog prava ograniči ili isključi odgovornost, na primjer određivanjem financijskih gornjih granica za odgovornost gospodarskog subjekta.

(57) S obzirom na to da proizvodi s vremenom stare i da zbog napretka znanosti i tehnologije rastu sigurnosni standardi, ne bi bilo razumno da su proizvođači na neograničeno vrijeme odgovorni za neispravnost svojih proizvoda. Stoga bi rok u kojem postoji odgovornost trebao biti razuman, odnosno deset godina od stavljanja proizvoda na tržište ili stavljanja u uporabu („prekluzivni rok”), ne dovodeći u pitanje zahtjeve za naknadu štete za koje su u tijeku sudski postupci. Kako bi se izbjeglo neopravdano ograničavanje mogućnosti naknade štete prouzročene neispravnim proizvodom, prekluzivni rok trebalo bi produljiti na 25 godina u slučajevima u kojima se, prema medicinskim dokazima, simptomi tjelesne ozljede pojavljuju sporo.

(58) Budući da su znatno izmijenjeni proizvodi u osnovi novi proizvodi, novi prekluzivni rok trebao bi početi teći nakon što je proizvod znatno izmijenjen i nakon toga stavljen na raspolaganje na tržištu ili je stavljen u uporabu, na primjer zbog ponovne proizvodnje. Ažuriranja ili nadogradnje koji ne predstavljaju znatnu izmjenu proizvoda ne bi trebali utjecati na prekluzivni rok koji se primjenjuje na izvorni proizvod.

(59) Za mogućnost koja je predviđena u ovoj Direktivi, prema kojoj gospodarski subjekt koji dokaže da stanje znanstvenog i tehničkog znanja u trenutku kada je proizvod stavljen na tržište ili stavljen u uporabu ili tijekom razdoblja u kojem je proizvod bio pod kontrolom proizvođača nije omogućilo da se otkrije neispravnost može izbjeći odgovornost, takozvanu „obranu na temelju rizika od naknadnog razvoja”, u određenim državama članicama moglo bi se smatrati da neopravdano ograničava zaštitu fizičkih osoba. Stoga bi država članica trebala moći odstupiti od te mogućnosti uvođenjem novih mjera ili izmjenom postojećih mjera, kako bi proširila odgovornost u takvim situacijama na određene vrste proizvoda ako se to smatra nužnim, proporcionalnim i opravdanim u skladu s ciljevima od javnog interesa, kao što su oni navedeni u Ugovoru o funkcioniranju Europske unije, odnosno javni poredak, javna sigurnost i javno zdravlje. Kako bi se osigurala transparentnost i pravna sigurnost za gospodarske subjekte koji posluju u cijeloj Uniji, o primjeni takvog odstupanja od obrane na temelju rizika od naknadnog razvoja trebalo bi obavijestiti Komisiju, koja bi zatim trebala obavijestiti druge države članice. Kako bi se olakšao usklađen pristup u svim državama članicama i dosljednost s ciljevima ove Direktive, Komisija bi trebala moći izdati neobvezujuća mišljenja o predloženim mjerama ili izmjenama. Kako bi se omogućilo dovoljno vremena za izdavanje mišljenja, država članica koja predlaže takve mjere ili izmjene trebala bi predložene mjere ili izmjene staviti u mirovanje šest mjeseci nakon što o njima obavijesti Komisiju, osim ako Komisija mišljenje izda ranije. Takvo mišljenje trebalo bi izdati nakon bliske suradnje između dotične države članice i Komisije, uzimajući u obzir stajališta drugih država članica, ako postoje. U interesu pravne sigurnosti i kako bi se olakšala neometana primjena rješenja uspostavljenih na temelju Direktive 85/374/EEZ, država članica također bi trebala moći zadržati postojeća odstupanja od obrane na temelju rizika od naknadnog razvoja u svojem pravnom sustavu.

(60) Kako bi se nacionalnim sudovima olakšalo usklađeno tumačenje ove Direktive, od država članica trebalo bi zahtijevati da objavljuju relevantne pravomoćne sudske presude o odgovornosti za proizvode na temelju ove Direktive, odnosno one presude protiv kojih se ne može ili protiv kojih se više ne može podnijeti žalba. Kako bi se ograničilo administrativno opterećenje, od država članica trebalo bi zahtijevati da objavljuju samo presude nacionalnih žalbenih sudova ili sudova najvišeg stupnja.

(61) Kako bi se poboljšalo razumijevanje načina na koji se ova Direktiva primjenjuje na nacionalnoj razini, u korist, među ostalim, javnosti, pravnih stručnjaka, pripadnika akademske zajednice i država članica, Komisija bi trebala uspostaviti i održavati lako i javno dostupnu bazu podataka koja sadržava relevantne presude, kao i upućivanja na relevantne presude Suda Europske unije.

(62) Komisija bi trebala provesti evaluaciju ove Direktive. U skladu sa stavkom 22. Međuinstitucijskog sporazuma o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. ([17]), ta bi se evaluacija trebala temeljiti na pet kriterija, to jest učinkovitosti, djelotvornosti, važnosti, usklađenosti i dodane vrijednosti, te bi trebala biti temelj za procjene učinka mogućih daljnjih djelovanja. Komisija bi u svojem izvješću o evaluaciji trebala navesti metodologiju za izračune koja se upotrijebila u evaluaciji. Važno je da Komisija prikuplja sve relevantne informacije na način kojim se izbjegava prekomjerno reguliranje i administrativno opterećenje za države članice i gospodarske subjekte, upotrebljavajući informacije iz svih relevantnih i pouzdanih izvora, uključujući institucije, tijela, urede i agencije Unije, nacionalna nadležna tijela i međunarodno priznata tijela i organizacije.

(63) Radi pravne sigurnosti ova se Direktiva ne primjenjuje na proizvode koji su stavljeni na tržište ili su stavljeni u uporabu prije 9. prosinca 2026. Stoga je potrebno predvidjeti prijelazna rješenja kako bi se osigurala kontinuirana odgovornost na temelju Direktive 85/374/EEZ za štetu prouzročenu neispravnim proizvodima koji su stavljeni na tržište ili su stavljeni u uporabu prije tog datuma.

(64) S obzirom na to da ciljeve ove Direktive, odnosno osiguravanje funkcioniranja unutarnjeg tržišta, nenarušenog tržišnog natjecanja i visoke razine zaštite za fizičke osobe, ne mogu dostatno ostvariti države članice zbog prirode tržišta robe na razini Unije, nego se zbog usklađivanja putem zajedničkih pravila o odgovornosti oni na bolji način mogu ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

POGLAVLJE I.

## OPĆE ODREDBE

*Članak 1.*

### Predmet i cilj

Ovom se Direktivom utvrđuju zajednička pravila o odgovornosti gospodarskih subjekata za štetu koju su pretrpjele fizičke osobe i koja je prouzročena neispravnim proizvodima te o naknadi za takvu štetu.

Cilj je ove Direktive doprinijeti pravilnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta uz istodobno osiguravanje visoke razine zaštite potrošača i drugih fizičkih osoba.

*Članak 2.*

### Područje primjene

1. Ova se Direktiva primjenjuje na proizvode stavljene na tržište ili stavljene u uporabu nakon 9. prosinca 2026.

2. Ova se Direktiva ne primjenjuje na besplatan softver otvorenog koda koji se razvija ili isporučuje izvan okvira trgovačke djelatnosti.

3. Ova se Direktiva ne primjenjuje na štetu nastalu zbog nuklearnih nesreća ako je odgovornost za takvu štetu obuhvaćena međunarodnim konvencijama koje su ratificirale države članice.

4. Ova Direktiva ne utječe na:

(a) primjenjivost prava Unije o zaštiti osobnih podataka, posebno Uredbe (EU) 2016/679 te direktiva 2002/58/EZ i (EU) 2016/680;

([17]) SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

(b) bilo koje pravo koje oštećenik ima na temelju nacionalnih pravila o ugovornoj ili izvanugovornoj odgovornosti zbog razloga koji nisu neispravnost proizvoda kako je predviđeno ovom Direktivom, uključujući nacionalna pravila kojima se provodi pravo Unije;

(c) bilo koje pravo koje oštećenik ima na temelju bilo kojeg posebnog sustava odgovornosti koji je postojao u nacionalnom pravu 30. srpnja 1985.

*Članak 3.*

**Razina usklađenosti**

Države članice u svojem nacionalnom pravu ne zadržavaju niti u njega uvode odredbe koje odstupaju od onih utvrđenih ovom Direktivom, uključujući strože ili manje stroge odredbe, kojima se osigurava drukčija razina zaštite potrošača i drugih fizičkih osoba, osim ako je ovom Direktivom drukčije predviđeno.

*Članak 4.*

**Definicije**

Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „proizvod” znači sve pokretnine, čak i ako su ugrađene u drugu pokretninu ili nekretninu ili su s njom povezane; uključuje električnu energiju, datoteke za digitalnu proizvodnju, sirovine i softver;

2. „datoteka za digitalnu proizvodnju” znači digitalna verzija pokretnine ili digitalni predložak za pokretninu koji sadržava funkcionalne informacije potrebne za proizvodnju materijalnog predmeta omogućivanjem automatiziranog upravljanja strojevima ili alatima;

3. „povezana usluga” znači digitalna usluga koja je ugrađena u proizvod ili je povezana s njime tako da bi njezina odsutnost onemogućila izvršavanje jedne ili više njegovih funkcija;

4. „sastavni dio” znači svaki predmet, materijalni ili nematerijalni, sirovina ili povezana usluga, koji su ugrađeni u proizvod ili povezani s njime;

5. „kontrola proizvođača” znači:

   (a) da proizvođač proizvoda provodi ili, kad je riječ o radnjama treće strane, odobrava ili pristaje na:

      i. ugradnju, povezivanje ili isporučivanje sastavnog dijela, uključujući ažuriranja ili nadogradnje softvera; ili

      ii. izmjenu proizvoda, uključujući znatne izmjene;

   (b) da proizvođač proizvoda može sam isporučiti ažuriranja ili nadogradnje softvera ili to čini preko treće strane;

6. „podaci” znači podaci kako su definirani u članku 2. točki 1. Uredbe (EU) 2022/868 Europskog parlamenta i Vijeća ([18]);

7. „stavljanje na raspolaganje na tržištu” znači svaka isporuka proizvoda za distribuciju, potrošnju ili uporabu na tržištu Unije u okviru trgovačke djelatnosti, s plaćanjem ili bez plaćanja;

8. „stavljanje na tržište” znači prvo stavljanje proizvoda na raspolaganje na tržištu Unije;

9. „stavljanje u uporabu” znači prva uporaba proizvoda u Uniji u okviru trgovačke djelatnosti, s plaćanjem ili bez plaćanja, u okolnostima u kojima taj proizvod nije bio stavljen na tržište prije prve uporabe;

10. „proizvođač” znači svaka fizička ili pravna osoba:

([18]) Uredba (EU) 2022/868 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2022. o europskom upravljanju podacima i izmjeni Uredbe (EU) 2018/1724 (Akt o upravljanju podacima) (SL L 152, 3.6.2022., str. 1.).

(a) koja razvija ili proizvodi proizvod;

(b) za koju se proizvod dizajnira ili proizvodi ili koja se, stavljanjem svojeg imena, žiga ili drugih razlikovnih obilježja na taj proizvod, predstavlja kao njegov proizvođač; ili

(c) koja razvija ili proizvodi proizvod za vlastitu uporabu;

11. „ovlašteni predstavnik” znači svaka fizička ili pravna osoba s poslovnim nastanom u Uniji koju je proizvođač pisanim putem ovlastio da u ime tog proizvođača obavlja određene zadaće;

12. „uvoznik” znači svaka fizička ili pravna osoba koja na tržište Unije stavlja proizvod iz treće zemlje;

13. „pružatelj usluge provođenja narudžbi” znači svaka fizička ili pravna osoba koja u okviru trgovačke djelatnosti nudi najmanje dvije od sljedećih usluga: skladištenje, pakiranje, adresiranje i slanje proizvoda, a da nema u vlasništvu taj proizvod, isključujući poštanske usluge kako su definirane u članku 2. točki 1. Direktive 97/67/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ([19]), usluga dostave paketa kako su definirane u članku 2. točki 2. Uredbe (EU) 2018/644 Europskog parlamenta i Vijeća ([20]) te sve druge poštanske usluge ili usluge teretnog prijevoza;

14. „distributer” znači svaka fizička ili pravna osoba u lancu opskrbe koja proizvod stavlja na raspolaganje na tržištu i koja nije proizvođač ni uvoznik tog proizvoda;

15. „gospodarski subjekt” znači proizvođač proizvoda ili sastavnog dijela, pružatelj povezane usluge, ovlašteni predstavnik, uvoznik, pružatelj usluga provođenja narudžbi ili distributer;

16. „internetska platforma” znači internetska platforma kako je definirana u članku 3. točki i. Uredbe (EU) 2022/2065;

17. „poslovna tajna” znači poslovna tajna kako je definirana u članku 2. točki 1. Direktive (EU) 2016/943;

18. „znatna izmjena” znači izmjena proizvoda nakon što je stavljen na tržište ili stavljen u uporabu:

(a) koja se smatra znatnom na temelju relevantnih pravila Unije ili nacionalnih pravila o sigurnosti proizvoda; ili

(b) ako u relevantnim pravilima Unije ili nacionalnim pravilima o sigurnosti proizvoda nije utvrđen prag prema kojem se može utvrditi što se smatra znatnom izmjenom, ona kojom se:

i. mijenjaju izvorna svojstva, svrha ili vrsta proizvoda, a da ta izmjena nije predviđena početnom procjenom rizika koju je proveo proizvođač; i

ii. mijenja priroda opasnosti, stvara nova opasnost ili povećava razina rizika.

## POGLAVLJE II.

## POSEBNE ODREDBE O ODGOVORNOSTI ZA NEISPRAVNE PROIZVODE

### *Članak 5.*

### Pravo na naknadu štete

1. Države članice osiguravaju da svaka fizička osoba koja pretrpi štetu prouzročenu neispravnim proizvodom („oštećenik”) ima pravo na naknadu štete u skladu s ovom Direktivom.

([19]) Direktiva 97/67/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. prosinca 1997. o zajedničkim pravilima za razvoj unutarnjeg tržišta poštanskih usluga u Zajednici i poboljšanje kvalitete usluga (SL L 15, 21.1.1998., str. 14.).

([20]) Uredba (EU) 2018/644 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. travnja 2018. o uslugama prekogranične dostave paketa (SL L 112, 2.5.2018., str. 19.).

2. Države članice osiguravaju da zahtjeve za naknadu štete u skladu sa stavkom 1. može podnijeti i:

(a) osoba koja je naslijedila ili preuzela prava oštećenika na temelju prava Unije ili nacionalnog prava ili ugovora; ili

(b) osoba koja djeluje u ime jednog ili više oštećenika na temelju prava Unije ili nacionalnog prava.

*Članak 6.*

**Šteta**

1. Pravo na naknadu štete u skladu s člankom 5. odnosi se samo na sljedeće vrste štete:

(a) smrt ili tjelesnu ozljedu, uključujući medicinski priznatu štetu nanesenu psihičkom zdravlju;

(b) oštećenje ili uništenje bilo koje imovine, osim:

i. samog neispravnog proizvoda;

ii. proizvoda oštećenog zbog neispravnog sastavnog dijela koji je proizvođač tog proizvoda ugradio u taj proizvod ili povezao s njime ili je to provedeno pod kontrolom tog proizvođača;

iii. imovine koja se upotrebljava isključivo u profesionalne svrhe;

(c) uništenje ili oštećenje podataka koji se ne upotrebljavaju u profesionalne svrhe.

2. Pravo na naknadu štete u skladu s člankom 5. obuhvaća sve materijalne gubitke koji proizlaze iz štete iz stavka 1. ovog članka. Pravo na naknadu štete obuhvaća i nematerijalne gubitke koji proizlaze iz štete iz stavka 1. ovog članka ako ih je moguće nadoknaditi u skladu s nacionalnim pravom.

3. Ovaj članak ne utječe na nacionalno pravo koje se odnosi na naknadu štete u okviru drugih sustava odgovornosti.

*Članak 7.*

**Neispravnost**

1. Proizvod se smatra neispravnim ako ne pruža sigurnost koju osoba ima pravo očekivati ili koja se zahtijeva pravom Unije ili nacionalnim pravom.

2. Pri procjeni neispravnosti proizvoda u obzir se uzimaju sve okolnosti, uključujući:

(a) prezentiranje i značajke proizvoda, uključujući njegovo označivanje, dizajn, tehničke značajke, sastav i pakiranje te upute za njegovo sastavljanje, instalaciju, uporabu i održavanje;

(b) razumno predvidljivu uporabu proizvoda;

(c) učinak koji na proizvod može imati bilo koja sposobnost da nastavi učiti ili dobiva nove značajke nakon njegova stavljanja na tržište ili stavljanja u uporabu;

(d) razumno predvidljiv učinak na proizvod drugih proizvoda za koje se može očekivati da će se upotrebljavati zajedno s njim, među ostalim putem međusobnog povezivanja;

(e) trenutak u kojem je proizvod stavljen na tržište ili stavljen u uporabu ili, ako proizvođač zadržava kontrolu nad proizvodom nakon tog trenutka, trenutak u kojem proizvod prestaje biti pod kontrolom proizvođača;

(f) relevantne zahtjeve u pogledu sigurnosti proizvoda, uključujući zahtjeve u području kibernetičke sigurnosti relevantne za sigurnost;

(g) bilo koji opoziv proizvoda ili bilo koju drugu relevantnu intervenciju nadležnog tijela ili gospodarskog subjekta iz članka 8., a koji se odnose na sigurnost proizvoda;

(h) specifične potrebe skupine korisnika za čiju je uporabu proizvod namijenjen;

i. u slučaju da je riječ o proizvodu čija je svrha spriječiti štetu, svako neispunjavanje te svrhe od strane proizvoda.

3. Proizvod se ne smatra neispravnim samo zato što je bolji proizvod, uključujući ažuriranja ili nadogradnje proizvoda, već stavljen na tržište ili stavljen u uporabu odnosno naknadno stavljen na tržište ili stavljen u uporabu.

*Članak 8.*

**Gospodarski subjekti odgovorni za neispravne proizvode**

1. Države članice osiguravaju da su sljedeći gospodarski subjekti odgovorni za štetu u skladu s ovom Direktivom:

(a) proizvođač neispravnog proizvoda;

(b) proizvođač neispravnog sastavnog dijela, ako je taj sastavni dio ugrađen u proizvod pod kontrolom proizvođača ili je s njim povezan i prouzročio je neispravnost tog proizvoda, ne dovodeći u pitanje odgovornost proizvođača iz točke (a); i

(c) kad je riječ o proizvođaču proizvoda ili sastavnog dijela s poslovnim nastanom izvan Unije i ne dovodeći u pitanje odgovornost tog proizvođača:

i. uvoznik neispravnog proizvoda ili sastavnog dijela;

ii. ovlašteni predstavnik proizvođača; i

iii. ako nema uvoznika s poslovnim nastanom u Uniji ni ovlaštenog predstavnika, pružatelj usluga provođenja narudžbi.

Odgovornost proizvođača iz prvog podstavka točke (a) obuhvaća i svu štetu koju je prouzročio neispravni sastavni dio ako je ugrađen u proizvod pod kontrolom tog proizvođača ili je s njim povezan.

2. Svaka fizička ili pravna osoba koja znatno izmijeni proizvod izvan kontrole proizvođača i nakon toga ga stavi na raspolaganje na tržištu ili ga stavi u uporabu smatra se proizvođačem tog proizvoda za potrebe stavka 1.

3. Države članice osiguravaju da je, ako se gospodarski subjekt među onima iz stavka 1. s poslovnim nastanom u Uniji ne može identificirati, svaki distributer neispravnog proizvoda odgovoran ako:

(a) oštećenik zatraži od distributera da identificira gospodarski subjekt među onima iz stavka 1. s poslovnim nastanom u Uniji ili vlastitog distributera koji mu je isporučio taj proizvod; i

(b) taj distributer ne identificira gospodarski subjekt ili vlastitog distributera, kako je navedeno u točki (a), u roku od mjesec dana od primitka zahtjeva iz točke (a).

4. Stavak 3. ovog članka primjenjuje se i na svakog pružatelja internetske platforme koja potrošačima omogućuje sklapanje ugovora na daljinu s trgovcima i koji nije gospodarski subjekt, pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti iz članka 6. stavka 3. Uredbe (EU) 2022/2065.

5. Ako oštećene osobe ne uspiju dobiti naknadu zato što se nijedna od osoba iz stavaka od 1. do 4. ne može smatrati odgovornom u skladu s ovom Direktivom, ili zato što su odgovorne osobe nesolventne ili su prestale postojati, države članice mogu primijeniti postojeće nacionalne sektorske sustave naknade štete ili uspostaviti nove u skladu s nacionalnim pravom, koji se po mogućnosti ne financiraju javnim prihodima, kako bi se oštećenicima na odgovarajući način nadoknadila pretrpljena šteta prouzročena neispravnim proizvodima.

*Članak 9.*

**Otkrivanje dokaza**

1. Države članice osiguravaju da, na zahtjev osobe koja u postupku pred nacionalnim sudom traži naknadu štete koju je prouzročio neispravni proizvod („tužitelj”) i koja je iznijela činjenice i dokaze dostatne za utvrđivanje vjerodostojnosti zahtjeva za naknadu štete, tuženik mora otkriti relevantne dokaze koji su mu na raspolaganju, podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.

2. Države članice osiguravaju da, na zahtjev tuženika koji je iznio činjenice i dokaze dostatne za dokazivanje svoje potrebe za dokazima u svrhu osporavanja zahtjeva za naknadu štete, tužitelj mora, u skladu s nacionalnim pravom, otkriti relevantne dokaze koji su mu na raspolaganju.

3. Države članice osiguravaju da je otkrivanje dokaza na temelju stavaka 1. i 2. i u skladu s nacionalnim pravom ograničeno na ono što je nužno i proporcionalno.

4. Države članice osiguravaju da nacionalni sudovi, pri utvrđivanju je li otkrivanje dokaza koje je zatražila jedna od strana nužno i proporcionalno, uzimaju u obzir legitimne interese svih strana, uključujući treće strane, posebno u vezi sa zaštitom povjerljivih informacija i poslovnih tajni.

5. Države članice osiguravaju da su, ako je tuženik obvezan otkriti informacije koje su poslovna tajna ili navodna poslovna tajna, nacionalni sudovi ovlašteni, na propisno obrazložen zahtjev jedne od strana ili na vlastitu inicijativu, poduzeti posebne mjere potrebne za očuvanje povjerljivosti tih informacija kad se one koriste ili se na njih upućuje tijekom sudskog postupka ili nakon njega.

6. Države članice osiguravaju da su, ako je jedna od strana obvezna otkriti dokaze, nacionalni sudovi ovlašteni, na propisno obrazložen zahtjev protivne strane ili ako dotični nacionalni sud to smatra primjerenim i u skladu s nacionalnim pravom, zahtijevati da se takvi dokazi iznesu na lako dostupan i lako razumljiv način, ako nacionalni sud takvo iznošenje smatra proporcionalnim u smislu troškova i napora za stranu od koje se to zahtijeva.

7. Ovim se člankom ne utječe na nacionalna pravila koja se odnose na otkrivanje dokaza prije pokretanja sudskog postupka, ako takva pravila postoje.

*Članak 10.*

**Teret dokazivanja**

1. Države članice osiguravaju da tužitelj mora dokazati neispravnost proizvoda, pretrpljenu štetu i uzročno-posljedičnu vezu između te neispravnosti i te štete.

2. Neispravnost proizvoda predmnijeva se ako je ispunjen bilo koji od sljedećih uvjeta:

(a) tuženik nije otkrio relevantne dokaze u skladu s člankom 9. stavkom 1.;

(b) tužitelj je dokazao da proizvod nije u skladu s obveznim zahtjevima za sigurnost proizvoda utvrđenima u pravu Unije ili nacionalnom pravu čija je svrha zaštita od rizika od štete koju je pretrpio oštećenik; ili

(c) tužitelj je dokazao da je šteta prouzročena očitim kvarom proizvoda pri razumno predvidljivoj uporabi ili u uobičajenim okolnostima.

3. Uzročno-posljedična veza između neispravnosti proizvoda i štete predmnijeva se ako je utvrđeno da je proizvod neispravan i da je vrsta prouzročene štete tipična za predmetnu neispravnost.

4. Nacionalni sud predmnijeva neispravnost proizvoda ili uzročno-posljedičnu vezu između njegove neispravnosti i štete, ili oboje, ako, unatoč otkrivanju dokaza u skladu s člankom 9. i uzimajući u obzir sve relevantne okolnosti slučaja:

(a) tužitelj se suočava s pretjeranim poteškoćama, posebno zbog tehničke ili znanstvene složenosti, u dokazivanju neispravnosti proizvoda ili uzročno-posljedične veze između njegove neispravnosti i štete, ili obojega; i

(b) tužitelj je dokazao da je vjerojatno da je proizvod neispravan ili da postoji uzročno-posljedična veza između neispravnosti proizvoda i štete, ili oboje.

5. Tuženik ima pravo pobijati bilo koju od predmnijeva iz stavaka 2., 3. i 4.

*Članak 11.*

**Izuzeće od odgovornosti**

1. Gospodarski subjekt iz članka 8. nije odgovoran za štetu prouzročenu neispravnim proizvodom ako taj gospodarski subjekt dokaže bilo što od sljedećeg:

(a) ako je riječ o proizvođaču ili uvozniku, da proizvod nije stavio na tržište ili ga nije stavio u uporabu;

(b) ako je riječ o distributeru, da proizvod nije stavio na raspolaganje na tržištu;

(c) da je vjerojatno da neispravnost koja je prouzročila štetu nije postojala u trenutku kada je proizvod stavljen na tržište, stavljen u uporabu ili, kad je riječ o distributeru, stavljen na raspolaganje na tržištu, ili da je ta neispravnost nastala nakon tog trenutka;

(d) da je do neispravnosti koja je prouzročila štetu došlo zbog usklađenosti proizvoda s pravnim zahtjevima;

(e) da objektivno stanje znanstvenog i tehničkog znanja u trenutku kada je proizvod stavljen na tržište ili stavljen u uporabu ili tijekom razdoblja u kojem je proizvod bio pod kontrolom proizvođača nije omogućilo da se otkrije neispravnost;

(f) ako je riječ o proizvođaču neispravnog sastavnog dijela iz članka 8. stavka 1. prvog podstavka točke (b), da se neispravnost proizvoda u koji je taj sastavni dio ugrađen može pripisati konstrukciji tog proizvoda ili uputama koje je proizvođač tog proizvoda dao proizvođaču tog sastavnog dijela;

(g) ako je riječ o osobi koja mijenja proizvod kako je navedeno u članku 8. stavku 2., da je neispravnost koja je prouzročila štetu povezana s dijelom proizvoda na koji izmjena ne utječe.

2. Odstupajući od stavka 1. točke (c), gospodarski subjekt nije izuzet od odgovornosti ako je neispravnost proizvoda uzrokovana bilo čime od sljedećeg, pod uvjetom da je pod kontrolom proizvođača:

(a) povezanom uslugom;

(b) softverom, uključujući njegova ažuriranja ili nadogradnje;

(c) izostankom ažuriranja ili nadogradnji softvera koji su potrebni za održavanje sigurnosti;

(d) znatnom izmjenom proizvoda.

POGLAVLJE III.

**OPĆE ODREDBE O ODGOVORNOSTI**

*Članak 12.*

**Odgovornost više gospodarskih subjekata**

1. Ne dovodeći u pitanje nacionalno pravo o pravu na doprinos ili regres, ako su dva ili više gospodarskih subjekata odgovorni za istu štetu u skladu s ovom Direktivom, države članice osiguravaju da ih se može smatrati solidarno odgovornima.

2. Proizvođač koji u proizvod ugradi softver kao sastavni dio nema pravo na regres od proizvođača neispravnog softverskog sastavnog dijela koji uzrokuje štetu u sljedećim slučajevima:

(a) ako je proizvođač neispravnog softverskog sastavnog dijela u trenutku stavljanja na tržište tog softverskog sastavnog dijela bio mikropoduzeće ili malo poduzeće, što znači poduzeće koje je, kada ga se procjenjuje zajedno sa svim njegovim partnerskim poduzećima kako su definirana u članku 3. stavku 2. Priloga Preporuci Komisije 2003/361/EZ ([21]) i povezanim poduzećima kako su definirana u članku 3. stavku 3. tog priloga, ako postoje, mikropoduzeće kako je definirano u članku 2. stavku 3. tog priloga ili malo poduzeće kako je definirano u članku 2. stavku 2. tog priloga; i

(b) ako je proizvođač koji je ugradio neispravni softverski sastavni dio u proizvod ugovorom dogovorio s proizvođačem neispravnog softverskog sastavnog dijela da se odrekne tog prava.

*Članak 13.*

**Umanjivanje odgovornosti**

1. Ne dovodeći u pitanje nacionalno pravo o pravu na doprinos ili regres, države članice osiguravaju da se odgovornost gospodarskog subjekta ne umanjuje ni poništava ako je šteta prouzročena i neispravnošću proizvoda i radnjom ili propustom treće strane.

2. Odgovornost gospodarskog subjekta može se umanjiti ili poništiti ako je šteta prouzročena i neispravnošću proizvoda i krivnjom oštećenika ili bilo koje osobe za koju je oštećenik odgovoran.

*Članak 14.*

**Pravo na regres**

Ako je za istu štetu odgovorno više gospodarskih subjekata, gospodarski subjekt koji je nadoknadio štetu oštećeniku ima pravo na pravna sredstva protiv drugih gospodarskih subjekata odgovornih na temelju članka 8., u skladu s nacionalnim pravom.

*Članak 15.*

**Isključenje ili ograničenje odgovornosti**

Države članice osiguravaju da odgovornost gospodarskog subjekta u skladu s ovom Direktivom nije, u odnosu na oštećenika, ograničena ili isključena ugovornom odredbom ili nacionalnim pravom.

*Članak 16.*

**Zastara**

1. Države članice osiguravaju da zastara za pokretanje postupka za traženje naknade štete obuhvaćene područjem primjene ove Direktive nastupa nakon tri godine. Zastara počinje teći na dan kad je oštećenik saznao ili je razumno trebao saznati za sve sljedeće elemente:

(a) štetu;

(b) neispravnost;

(c) identitet relevantnog gospodarskog subjekta koji se može smatrati odgovornim za tu štetu u skladu s člankom 8.

2. Ova Direktiva ne utječe na nacionalno pravo kojim se uređuje zastoj ili prekid zastare iz stavka 1.

([21]) Preporuka Komisije 2003/361/EZ od 6. svibnja 2003. o definiciji mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća (SL L 124, 20.5.2003., str. 36.).

*Članak 17.*

**Prekluzivni rok**

1. Države članice osiguravaju da oštećenik istekom razdoblja od deset godina više nema pravo na naknadu štete u skladu s ovom Direktivom, osim ako je taj oštećenik u međuvremenu pokrenuo postupak protiv gospodarskog subjekta koji se može smatrati odgovornim u skladu s člankom 8. To razdoblje počinje teći:

(a) na datum kada je neispravni proizvod koji je prouzročio štetu stavljen na tržište ili stavljen u uporabu; ili

(b) u slučaju znatno izmijenjenog proizvoda, na datum kada je taj proizvod stavljen na raspolaganje na tržištu ili je stavljen u uporabu nakon njegove znatne izmjene.

2. Iznimno od stavka 1., ako oštećenik nije mogao pokrenuti postupak u roku od deset godina od datumâ iz stavka 1. zbog latentnosti tjelesne ozljede, oštećenik više nema pravo na naknadu štete u skladu s ovom Direktivom istekom razdoblja od 25 godina, osim ako je taj oštećenik u međuvremenu pokrenuo postupak protiv gospodarskog subjekta koji se može smatrati odgovornim u skladu s člankom 8.

POGLAVLJE IV.

**ZAVRŠNE ODREDBE**

*Članak 18.*

**Odstupanje od obrane na temelju rizika od naknadnog razvoja**

1. Odstupajući od članka 11. stavka 1. točke (e), države članice mogu u svojim pravnim sustavima zadržati postojeće mjere u smislu kojih su gospodarski subjekti odgovorni čak i ako dokažu da objektivno stanje znanstvenog i tehničkog znanja u trenutku kada je proizvod stavljen na tržište ili stavljen u uporabu ili tijekom razdoblja u kojem je proizvod bio pod kontrolom proizvođača nije omogućilo da se otkrije neispravnost.

Svaka država članica koja želi zadržati mjere u skladu s ovim stavkom dostavlja tekst mjera Komisiji najkasnije 9.prosinca 2026. Komisija o tome obavješćuje druge države članice.

2. Odstupajući od članka 11. stavka 1. točke (e), države članice mogu u svojim pravnim sustavima uvesti ili izmijeniti mjere u smislu kojih su gospodarski subjekti odgovorni čak i ako dokažu da objektivno stanje znanstvenog i tehničkog znanja u trenutku kada je proizvod stavljen na tržište ili stavljen u uporabu ili tijekom razdoblja u kojem je proizvod bio pod kontrolom proizvođača nije omogućilo da se otkrije neispravnost.

3. Mjere iz stavka 2. moraju biti:

(a) ograničene na posebne kategorije proizvoda;

(b) opravdane ciljevima od javnog interesa; i

(c) proporcionalne na način da su prikladne za osiguravanje postizanja zadanih ciljeva i ne nadilaze ono što je potrebno za postizanje tih ciljeva.

4. Svaka država članica koja želi uvesti ili izmijeniti mjeru iz stavka 2. dostavlja tekst predložene mjere Komisiji, kao i obrazloženje o tome kako je ta mjera s usklađena sa stavkom 3. Komisija o tome obavješćuje druge države članice.

5. Komisija može, u roku od šest mjeseci od primitka obavijesti u skladu sa stavkom 4., izdati mišljenje o tekstu predložene mjere i obrazloženju te mjere, uzimajući u obzir sve primjedbe primljene od drugih država članica. Država članica koja želi uvesti ili izmijeniti tu mjeru stavlja tu mjeru u mirovanje na razdoblje od šest mjeseci nakon što je o njoj obavijestila Komisiju, osim ako Komisija svoje mišljenje izda ranije.

*Članak 19.*

**Transparentnost**

1. Države članice objavljuju, u lako dostupnom i u elektroničkom obliku, svaku pravomoćnu presudu koju su donijeli njihovi nacionalni žalbeni sudovi ili sudovi najvišeg stupnja u postupcima pokrenutima na temelju ove Direktive. Takve se presude objavljuju u skladu s nacionalnim pravom.

2. Komisija uspostavlja i održava lako i javno dostupnu bazu podataka koja sadržava presude iz stavka 1.

*Članak 20.*

**Evaluacija**

Komisija do 9. prosinca 2030. i svakih pet godina nakon toga provodi evaluaciju primjene ove Direktive i podnosi izvješće Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru. Ta izvješća uključuju informacije o troškovima i koristima prenošenja ove Direktive, usporedbu sa zemljama OECD-a i dostupnost osiguranja od odgovornosti za proizvode.

*Članak 21.*

**Stavljanje izvan snage i prijelazna odredba**

Direktiva 85/374/EEZ stavlja se izvan snage s učinkom od 9. prosinca 2026. Međutim, ona se nastavlja primjenjivati na proizvode stavljene na tržište ili stavljene u uporabu prije tog datuma.

Upućivanja na direktivu stavljenu izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Direktivu i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom iz Priloga.

*Članak 22.*

**Prenošenje**

1. Države članice stavljaju na snagu zakone i druge propise koji su potrebni radi usklađivanja s ovom Direktivom do 9. prosinca 2026. One o tome odmah obavješćuju Komisiju.

Kada države članice donose te mjere, one sadržavaju upućivanje na ovu Direktivu ili se na nju upućuje prilikom njihove službene objave. Načine tog upućivanja određuju države članice.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih mjera nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

*Članak 23.*

**Stupanje na snagu**

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

*Članak 24.*

**Adresati**

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Strasbourgu 23. listopada 2024.

| *Za Europski parlament* | *Za Vijeće* |
|---|---|
| *Predsjednica* | *Predsjednik* |
| R. METSOLA | ZSIGMOND B. P. |

*PRILOG*

Korelacijska tablica

| Direktiva 85/374/EEZ | Ova Direktiva |
|---|---|
| Članak 1. | Članak 1. |
| — | Članak 2. stavak 2. |
| — | Članak 3. |
| Članak 2. | Članak 4. točka 1. |
| — | Članak 4. točke od 2. do 9., točka 11. i točke od 13. do 18. |
| Članak 3. stavak 1. | Članak 4. točka 10. i članak 8. stavak 1. prvi podstavak točke (a) i (b) |
| Članak 3. stavak 2. | Članak 4. točka 12. i članak 8. stavak 1. prvi podstavak točka (c) podtočka i. |
| — | Članak 5. |
| Članak 3. stavak 3. | Članak 8. stavak 3. |
| — | Članak 8. stavak 1. prvi podstavak točka (c) podtočke ii. i iii. i drugi podstavak te stavci 2., 4. i 5. |
| — | Članak 9. |
| Članak 4. | Članak 10. stavak 1. |
| — | Članak 10. stavci od 2. do 5. |
| Članak 5. | članak 12. stavak 1. |
| — | Članak 12. stavak 2. |
| Članak 6. | Članak 7. |
| Članak 7. | Članak 11. |
| Članak 8. | Članak 13. |
| — | Članak 14. |
| Članak 9. prvi stavak točka (a) | Članak 6. stavak 1. točka (a) |
| Članak 9. prvi stavak točka (b) | Članak 6. stavak 1. točka (b) |
| — | Članak 6. stavak 1. točka (c) |
| — | Članak 6. stavak 2. |
| Članak 9. drugi stavak | Članak 6. stavak 3. |
| Članak 10. | Članak 16. |
| Članak 11. | Članak 17. stavak 1. |

| Direktiva 85/374/EEZ | Ova Direktiva |
|---|---|
| — | Članak 17. stavak 2. |
| Članak 12. | Članak 15. |
| — | Članak 19. |
| Članak 13. | Članak 2. stavak 5. točke (b) i (c) |
| — | Članak 2. stavak 5. točka (a) |
| Članak 14. | Članak 2. stavak 3. |
| — | Članak 18. stavak 1. |
| Članak 15. stavak 1. točka (b) | Članak 18. stavak 2. |
| Članak 15. stavci 2. i 3. | Članak 18. stavci 3., 4. i 5. |
| Članak 16. | — |
| Članak 17. | Članak 2. stavak 1. |
| — | Članak 20. |
| — | Članak 21. |
| Članak 18. | — |
| Članak 19. | Članak 22. stavak 1. |
| Članak 20. | Članak 22. stavak 2. |
| Članak 21. | Članak 20. |
| — | Članak 23. |
| Članak 22. | Članak 24. |